

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน*

DEVELOPMENT OF A MANAGEMENT MODEL FOR THE WORLD-CLASS STANDARD SCHOOLS FOR SUSTAINABILITY

นฤภพ ขันทับไทย

Naruephop Khanthapthai

โรงเรียนศึกษานารีวิทยา

Suksanareewittaya School, Thailand

E-mail: khanong_bk31@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ใช้รูปแบบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา ประชากร คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 1,635 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 311 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน 2) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองใช้รูปแบบ คือ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบสังเกตและแบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา จากผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย รายละเอียดของรูปแบบและแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ โดยรายละเอียดของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) จุดเน้นของรูปแบบ 3) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีจุดเน้นการดำเนินงานแบบร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างยั่งยืนของนักเรียน จากการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน พบว่า ด้านความเหมาะสมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) ด้านความเป็นประโยชน์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.24) ด้านความเป็นไปได้มีระดับ

* Received 13 July 2022; Revised 23 July 2022; Accepted 26 July 2022

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.19) และในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.17)

คำสำคัญ: การบริหาร, โรงเรียนมาตรฐานสากล, ความยั่งยืน, การวิจัยและพัฒนา, การพัฒนา รูปแบบ

Abstract

The objective of this research article were to develop a management model for the world-class standard schools for sustainability. This was Research and Development (R&D). The population was 1,635 the world-class standard schools. A sample was divided into two groups as follows: 1) the sample for collecting basic data was 311 the world-class standard schools, using the cluster sampling method and the Craigie and Morgan sample size tables. 2) The sample for the model experiment is Suksanareewittaya School, using the purposive selection method. The research Instrument were questionnaires, assessment forms, observation forms, and record forms. Data were analyzed using mean, frequency, percentage, and content analysis. The results of the research found that 1) a management model for the world-class standard schools for sustainability contained the details of the model and guidelines for applying. The details of the model consisted of 1) the name of the model 2) the focus of the model and 3) the main characteristics of the model. Each component focused on the collaborative operations of all parties, including executives, personnel, and stakeholders. And managed by a quality system according to the Thailand Quality Award (TQA) criteria to lead to sustainable learning outcomes for students. The model assessment of suitability helpfulness and possibility was found that the suitability aspect was at the highest level ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) and the usefulness was at the highest level ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.24) The possibility aspect was at the highest level ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.19) and the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.17)

Keywords: Management, The World-Class Standard Schools, Sustainability, Research and Development, Developed Model

บทนำ

โรงเรียนเป็นหน่วยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคน เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท โรงเรียนจึงควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใด การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันผลักดันให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ในปัจจุบันคุณภาพการศึกษาของนักเรียนของประเทศไทยในระดับนานาชาติ เมื่อพิจารณาจากรายงานผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกของ International Institute for Management Development (IMD) ในปี 2562 พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับนานาชาติในภาพรวม ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 25 จาก 63 ประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มดีขึ้น กว่าปี 2561 (อันดับที่ 30) แต่ก็ยังต่ำกว่าประเทศในเอเชียหลายประเทศ ได้แก่ ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น มาเลเซีย จีน และไต้หวัน สำหรับด้านการศึกษาในภาพรวม ปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 56 ซึ่งเป็นรองประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน คือ สิงคโปร์และมาเลเซีย และนอกจากนี้ โรงเรียนที่มีผลการสอบ O-NET สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมีน้อยมาก ดังนั้นการมุ่งหาความเป็นเลิศสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะให้มีสัดส่วนมากขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เทียบเท่าระดับนานาชาติจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อมุ่งหวังในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อม เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีระบบในการพัฒนานักเรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ โดยใช้นวัตกรรม 2 ประการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ จากการดำเนินโครงการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการยกระดับโรงเรียนในประเทศไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ ซึ่งเมื่อประเมินผลโครงการ พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งด้านการจัดระบบบริหารจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนพัฒนามากขึ้นตามสภาพและความพร้อมของโรงเรียน โดยโรงเรียนยังต้องการได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) อย่างไรก็ตามจากรายงานการวิจัย เรื่อง ผลการดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยสำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2553-2560 พบว่า ประสิทธิภาพที่เกิดจากการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลประสบความสำเร็จแตกต่างกันไป เช่น กระบวนการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) พบว่า การดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก แต่กระบวนการจัดการเรียนการสอน

ที่เทียบเคียงมาตรฐานสากลด้านคุณภาพของครู พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง หรือ คุณลักษณะของนักเรียนที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก พบว่า นักเรียนยังมีคุณภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และมีความสนใจวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษาของ Tony Bush ซึ่งกล่าวว่าการบริหารองค์กรหรือสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงานในองค์กร และการตัดสินใจโดยใช้วิธีการตกลงร่วมกันของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน มีการวางแผน การบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร (Bush, T., 2009) 2) แนวคิดการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 7 หมวด คือ การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นลูกค้า การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และผลลัพธ์ 3) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดของ OLSP ได้กล่าวถึงการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของพลเมืองทุกคน เพื่อให้พลเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็นในการสร้างสรรค์อนาคตที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Ontario Learning for Sustainability Partnership (OLSP), 1996) และ 4) แนวคิดการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนของ UNESCO ระบุว่าการศึกษาเป็นความหวังที่ดีที่สุดของมนุษยชาติในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน การนิยามการศึกษาในความหมายที่กว้างทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ขยายประชาคมนักการศึกษาให้กว้างขึ้น นักการศึกษานอกจากจะหมายถึงครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาแล้ว ยังหมายรวมถึงนักพัฒนาหลักสูตร บุคลากรสนับสนุน นักฝึกอบรมในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม เจ้าหน้าที่วางแผนสุขภาพผู้นำเยาวชน กรรมการสมาคมผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สื่อมวลชน เป็นต้น ประการที่สอง ขยายประชาคมสถาบันการศึกษาให้กว้างขึ้น องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐ สถาบันมูลนิธิ และองค์กรภาคเอกชน ในวงการธุรกิจ อุตสาหกรรม ล้วนเป็นสถาบันที่จะมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งและมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ (UNESCO, 1997) เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนที่สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยและเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทย จำนวน 1,635 โรงเรียน (สารสนเทศโรงเรียนมาตรฐานสากล, 2561)

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 311 โรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลองใช้รูปแบบ คือ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้าง

2.1 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรคของโรงเรียนมาตรฐานสากลในปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรคของโรงเรียนมาตรฐานสากลในปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน วุฒิการศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรคของโรงเรียนมาตรฐานสากลในปัจจุบันเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ 3) นำเสนอแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.2 แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน วุฒิการศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และขนาด

ของสถานศึกษา ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 90 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ 3) นำเสนอแบบประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้างานแผนงานของสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูจากโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 6) หาความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 และค่าอำนาจจำแนก 7) ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

2.3 แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ประเมินเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ - สกุล วุฒิการศึกษา สูงสุด/สาขาวิชา ตำแหน่งทางการบริหาร/การทำงานปัจจุบัน สถานที่ทำงาน และอื่น ๆ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ 3) นำเสนอแบบประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้างานแผนงานของสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูจากโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 6) หาความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 และค่าอำนาจจำแนก 7) ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

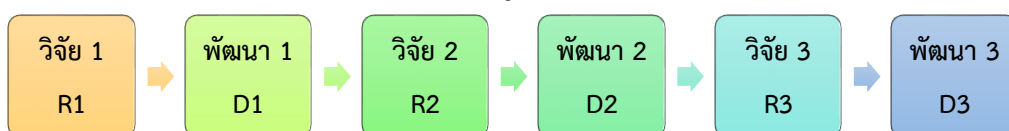
2.4 แบบสังเกตและแบบบันทึกผลการใช้รูปแบบ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำแบบสังเกตและแบบบันทึกผลการใช้รูปแบบ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ - สกุล วุฒิการศึกษาสูงสุด/สาขาวิชา ตำแหน่งทางการบริหาร/การทำงานปัจจุบัน สถานที่ทำงาน และอื่น ๆ ตอนที่ 2 ผลการสังเกตและบันทึกผลการใช้รูปแบบเป็นแบบบันทึกปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ 3) นำเสนอแบบสังเกตและแบบบันทึกต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อ

ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสังเกตและแบบบันทึกผลการใช้รูปแบบ ฉบับสมบูรณ์

2.5 ประเมินประสิทธิผลในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนตามสภาพจริง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) จัดทำประเมินประสิทธิผล แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ประเมินเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ - สกุล วุฒิการศึกษา สูงสุด/สาขาวิชา ตำแหน่งทางการบริหาร/การทำงานปัจจุบัน สถานที่ทำงาน และอื่น ๆ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเมินประสิทธิผลในการใช้รูปแบบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ 3) นำเสนอแบบประเมินต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา 4) ปรับปรุงแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 5) นำไปทดลองใช้กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้างานแผนงานของสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูจากโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 6) หาความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20 และค่าอำนาจจำแนก 7) ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีขั้นตอนในการวิจัยและพัฒนาดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นที่ 1 (R1) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินงานพัฒนารูปแบบ โดยข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ประกอบด้วย 1) สภาพการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรคในการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลในปัจจุบัน และ 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยมีการดำเนินงานดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษาของ Tony Bush 2) แนวคิดการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) 3) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดของ OLSP 4) แนวคิดการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนของ

UNESCO และ 5) รายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากล จากนั้นนำมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำมาเป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบ 2) ศึกษาสภาพการดำเนินการโรงเรียนมาตรฐานสากลและปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้างานแผนงานของสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูจากโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน/ปัญหา/อุปสรรคของโรงเรียนมาตรฐานสากลในปัจจุบัน 3) สำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยใช้แบบประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ โดยให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้างานแผนงานของสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูจากโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบประเมิน

3.2 ขั้นที่ 2 (D1) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานดังนี้ 1) จัดทำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับร่าง) 2) ยกร่างเพิ่มเติมรูปแบบโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาและด้านบริหารการศึกษา จำนวน 6 คน 3) ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยเสนอรูปแบบต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาและด้านบริหารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC (Index of Item-Objective Congruence) ความเหมาะสมและความชัดเจนของการใช้ภาษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3 ขั้นที่ 3 (R2) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อค้นหาข้อมูลที่จะนำมาใช้สำหรับการปรับปรุงรูปแบบโดยนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับร่าง) ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ระยะเวลา 1 ปี การศึกษา มีการดำเนินงานดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้แบบสังเกตและแบบบันทึก 2) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศึกษานารีวิทยาทดสอบประเมิน 3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นสรุปผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้

3.4 ขั้นที่ 4 (D2) มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับสมบูรณ์) โดยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 3 มาใช้แก้ไขปรับปรุงรูปแบบ

3.5 ขั้นที่ 5 (R3) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อประเมินประสิทธิผลในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนตามสภาพจริง เพื่อค้นหาข้อมูลที่จะนำมาใช้สำหรับการขยายผลเพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับสมบูรณ์) ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา ระยะเวลา 1 ปีการศึกษา มีการดำเนินงานดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลในการทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้แบบสังเกตและแบบบันทึก 2) ประเมินประสิทธิผลในการใช้รูปแบบ โดยให้ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศึกษานารีวิทยาตอบประเมินประสิทธิผลในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนตามสภาพจริง 3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นสรุปผลการนำรูปแบบไปทดลองใช้

3.6 ขั้นที่ 6 (D3) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับสมบูรณ์) โดยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 5 มาใช้แก้ไขปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์และคุณภาพมากยิ่งขึ้น จากนั้นนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน (ฉบับสมบูรณ์) ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องสมบูรณ์ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนาและด้านบริหารการศึกษา จำนวน 6 ท่าน อีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน มีผลการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วยรายละเอียดของรูปแบบ และแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 รายละเอียดของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) จุดเน้นของรูปแบบ 3) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ รายละเอียดดังนี้

1.1.1 ชื่อรูปแบบ: รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน

1.1.2 จุดเน้นของรูปแบบ: รูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เน้นบูรณาการระหว่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Collegial model) การบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) และการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

1.1.3 ลักษณะสำคัญของรูปแบบ มืองค์ประกอบดังนี้

1.1.3.1 องค์ประกอบของการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

(1) ระดับชั้นในการกำหนดเป้าประสงค์ ประกอบด้วย หน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียน และบุคลากรผู้รับผิดชอบแต่ละงาน

(2) กระบวนการกำหนดเป้าประสงค์ ดำเนินการ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของโรงเรียนโดยผู้บริหารและการตกลงร่วมกันของทุกฝ่าย

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจ เป็นการตัดสินใจจากเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน โดยมีพื้นฐานมาจากเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัด

(4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ มีลักษณะ การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของโรงเรียน โดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกเสียงส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง

(5) ลักษณะของโครงสร้าง มีลักษณะโครงสร้างการ ดำเนินงานในโรงเรียนจัดตามการปฏิบัติงานตามความจริง มีลักษณะเท่าเทียมกัน รวมถึง สอดคล้องกับวัฒนธรรมเชิงประจักษ์ของโรงเรียน

(6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ หน่วยงานสนับสนุนต่าง ๆ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการต่าง ๆ รวมไปถึงชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้มีผู้ประสานงานและแบบอย่าง ในการประสานงานหลักคือผู้บริหาร

(7) แบบของการนำ ความสามารถในการนำของ ผู้บริหารเป็นในลักษณะของผู้แสวงหาฉันทมติ

(8) รูปแบบภาวะผู้นำ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational)

1.1.3.2 การบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ซึ่งเป็นระบบที่จะพัฒนา สถานศึกษาให้มีผลการดำเนินการที่ได้มาตรฐานในระดับสากลตามแนวทางการดำเนินงานตาม เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประกอบด้วย

(1) การนำองค์การ ประกอบด้วย ผู้บริหาร บุคลากรหลักที่เป็นทีมนำกำหนดค่านิยม ทิศทาง และผลงานที่คาดหวังอย่างไร รวมถึงการ มุ่งเน้นนักเรียน การเรียนรู้ การกระจายอำนาจให้บุคลากร นวัตกรรมและการเรียนรู้ในองค์กร

(2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนมีกระบวนการ วางแผนกลยุทธ์และนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยเตรียมการจัดทำแผนกลยุทธ์ วิเคราะห์

สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ประเมินสถานภาพของโรงเรียน จัดวางทิศทางของโรงเรียน กำหนดกลยุทธ์ ถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และมีการควบคุมกลยุทธ์

(3) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนมีกระบวนการทำงานที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับนักเรียน โดยมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียน สำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน จัดหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพตอบสนองความต้องการของนักเรียนและทิศทางของโรงเรียน จัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด จัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศและบริการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบรอบด้าน (Comprehensive student support system) จัดบริการแนะแนวเชิงรุกที่มุ่งอนาคตและสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน (Future focus and result-based guidance) จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน รวมทั้งจัดให้มีการรับฟัง สำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียน

(4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โดยจัดให้มีการวัดผลการดำเนินการ การวิเคราะห์ผลการดำเนินการ และการจัดการความรู้ และสารสนเทศ

(5) การมุ่งเน้นบุคลากร ประกอบด้วย การสร้างความผูกพันของบุคลากร สภาพแวดล้อมในการทำงาน

(6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ เป็นหัวใจสำคัญที่สุดของระบบบริหารคุณภาพโรงเรียนจะต้องออกแบบกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการหลัก (กระบวนการที่สร้างคุณค่า) และกระบวนการสนับสนุน กระบวนการของโรงเรียนจะต้องเกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ บุคลากรของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันกำหนด โรงเรียนจะต้องเรียงลำดับความสำคัญกระบวนการแต่ละกระบวนการและออกแบบกระบวนการเพื่อให้นำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายของกระบวนการจะต้องส่งผลต่อเป้าประสงค์สำคัญของโรงเรียน คือคุณภาพของนักเรียน และโรงเรียนจะต้องมีระบบตรวจสอบเพื่อหาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการเพื่อพัฒนากระบวนการสู่ความเป็นเลิศ ตัวอย่างเช่นการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน กระบวนการแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดเครือข่ายพัฒนากับโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ การจัดการทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน

(7) ผลลัพธ์ โรงเรียนต้องจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่แสดงผลการดำเนินงาน ประกอบการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาครู การพัฒนาหลักสูตร และการสอน ความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ภาวะผู้นำและการบริหาร

1.2 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทย ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือในสังกัดอื่น ๆ ได้มี รูปแบบของโรงเรียนคุณภาพที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพของนักเรียนและคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น เทียบเท่าหรือสูงกว่าโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปดำเนินการดังนี้คือ

1.2.1 ศึกษารายละเอียดของรูปแบบและทำความเข้าใจให้ชัดเจน

1.2.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม วิเคราะห์องค์กร ในประเด็นที่เกี่ยวกับการกำหนด เป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจน มีการวางแผน การบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานใน สถานศึกษาซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 ใช้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2.3.1 เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการของโรงเรียนโดยยึดแนวปฏิบัติตามเป้าประสงค์ที่ได้จากการตกลงร่วมกันของทุกฝ่าย

1.2.3.2 จัดโครงสร้างการบังคับบัญชาในลักษณะแนวขวางหรือแนวนอนเพื่อลด ขั้นตอนการสั่งการให้กระชับจนอาจเป็นการปฏิบัติงานแบบ One stop service ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจดำเนินงานควรมาจากคณะกรรมการดำเนินงานที่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกทุกคนที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสตัดสินใจดำเนินงาน เพื่อเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน

1.2.3.3 ผู้บริหารปรับเปลี่ยนจากแนวทางการบริหารแบบเดิม ๆ ที่เป็นผู้สั่งการเปลี่ยนมาเป็นผู้แสวงหามติที่เป็นเอกฉันท์หรือมติจากเสียงข้างมาก ไม่ใช่เป็นความคิดของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะทำให้งานได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากครูและบุคลากรของโรงเรียนส่วนใหญ่

1.2.3.4 ผู้บริหารควรเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง แสดงวิสัยทัศน์ ริเริ่ม นวัตกรรม ใหม่ ๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นในภาวะผู้นำของผู้บริหาร

1.2.4 ใช้การบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติกรโดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงานที่มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน มีการติดตามวัดผลประเมินผลความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ และหาทางปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธและความร่วมมือที่ระหว่างบุคลากรทั้ง

ภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ในด้านความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม

1.2.5 ใช้การบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัล คุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มุ่งเน้นบุคลากรโดยให้ความสำคัญกับการสร้างให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร ได้แก่ การให้ได้ทำงานที่มีคุณค่า การให้รู้ ทิศทางของ องค์กรอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีการพูดคุย สื่อสาร แสดงความคิดเห็น ผู้บริหาร เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ

1.2.6 ใช้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ที่มุ่งเน้นการนำองค์การโดยให้ ความสำคัญกับผู้บริหารระดับสูง เพราะผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำจึงจะสามารถนำองค์กรไปสู่ ความสำเร็จ และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง ของ องค์กร การสอนงาน การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเป็นผู้นำในอนาคต การยกย่อง ชมเชย บุคลากรในการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารระดับสูงสามารถหนุนเสริมจริยธรรม ค่านิยม และความ คาดหวังขององค์กรไปพร้อม ๆ กับการสร้างภาวะผู้นำและสร้างบุคลากรที่มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ให้ เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษา ในด้านแบบของการนำรูปแบบภาวะผู้นำ

จากการประเมินประสิทธิผลในการนำรูปแบบไปใช้ตามสภาพจริง พบว่า ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศึกษานารี วิทยามีความคิดเห็นโดยภาพรวมทั้งในด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ด้านการจัดการเรียน การสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพอยู่ในระดับมาก ที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.20)

2. ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า ผู้บริหาร บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนศึกษานารีวิทยามี ความคิดเห็นต่อรูปแบบ ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.19) ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.24) ด้านความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) และในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.17)

อภิปรายผล

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน อภิปราย ผลการวิจัยได้ดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ประกอบด้วย รายละเอียดของรูปแบบ และแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ โดยรายละเอียดของรูปแบบ

ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) จุดเน้นของรูปแบบ 3) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีจุดเน้นในการดำเนินงานแบบร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) ดังตัวอย่างเช่น การศึกษาของ Johnston, C. & Caldwell, B. ที่พบว่า การพัฒนาโมเดลของ Senge เพื่อความเป็นโรงเรียนในระดับโลก 4 มิติ คือ โครงสร้างแบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative structure) ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (effective communication channels) การบูรณาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ (integrated professional development) และผู้นำที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ (learning-focus leadership) และการพัฒนาความเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับทุกคน สามารถใช้เป็นตัวแบบสำหรับการพัฒนาเป็นโรงเรียนระดับโลกได้และผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำโรงเรียนให้พัฒนาเป็นโรงเรียนระดับโลกได้ (Johnston, C. & Caldwell, B., 2021) โดยรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างยั่งยืนของนักเรียน คือ ความเป็นเลิศตามศักยภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 1) เป็นเลิศวิชาการ 2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ตามที่ กรวิทย์ เลิศศิริโชติ ได้ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมวัดมกุฏกษัตริย์ พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลจะพัฒนาผลลัพธ์ของผู้เรียนในหลาย ๆ ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ได้แก่ การร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสื่อสารสอง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้ครูและบุคลากรทุกคนให้มีคุณลักษณะเป็นนักวิจัย นักใฝ่การเรียนรู้ จึงจะเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียนที่รักการเรียนรู้หรือรักการสืบค้นองค์ความรู้ด้วยกระบวนการทางวิจัยจนเป็นนิสัย การพัฒนาคุณภาพวิชาการแนวทางในการพัฒนา ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ผลการศึกษาที่พบว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนในสภาพปัจจุบันยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานโดยการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (กรวิทย์ เลิศศิริโชติ, 2559)

จากผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนพบว่า ผู้บริหาร บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนศึกษานารีวิทยามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ด้านความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตัวอย่างการศึกษาของ อัมไพ นงค์เยาว์ ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีความเหมาะสม มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความถูกต้อง

ตามกระบวนการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (อำไพ
ณรงค์เยาว์, 2560) นอกจากนี้การศึกษาของอร่าม วัฒนะที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหาร
สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า มีความถูกต้อง
ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (อร่าม วัฒนะ,
2561) และการศึกษาของชูเกียรติ วิเศษเสนา ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา
สู่มาตรฐานสากล พบว่า รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากลเป็นรูปแบบที่
มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (ชูเกียรติ วิเศษเสนา, 2554) ทั้งนี้
เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวมีหลักการที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้า
มาร่วมดำเนินการบริหารจัดการ และการสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงผลลัพธ์ของนักเรียน
เป็นสำคัญ การวิเคราะห์ปัญหาและตรวจสอบสถานภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพ
แห่งชาติ การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน การทบทวนสรุปจุดสำเร็จ-
จุดที่ต้องปรับปรุง/แก้ไขร่วมกับบุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้องและส่งผลให้เกิดประสิทธิผล ดังตัวอย่างการศึกษาของชูเกียรติ วิเศษเสนาที่พบว่า
รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากลจะต้องมีองค์ประกอบหลักและ
องค์ประกอบย่อยครบถ้วน ทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการบริหาร
จัดการทั้งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบสนับสนุนรวมอยู่ในรูปแบบเดียวกัน รวมถึงการ
เชื่อมโยงกันระหว่างองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบสนับสนุนอย่างชัดเจน สะดวกต่อการ
ทำความเข้าใจ และการนำไปปฏิบัติ (ชูเกียรติ วิเศษเสนา, 2554) และผลการประเมินของ
ไพฑูรย์ จารุสาร ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามเกณฑ์
รางวัลคุณภาพ OBECQA โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี พบว่า 1) ด้านบริบท
โรงเรียนดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน
2) ด้านปัจจัยนำเข้า คณะทำงานที่รับผิดชอบโครงการทุกส่วนงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
เข้าใจวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการเป็นอย่างดี ผู้บริหารมีความรู้
ความสามารถและให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการในทุก ๆ ด้าน มีการชี้แนะจาก
ผู้เชี่ยวชาญและโรงเรียนพี่เลี้ยงที่ผ่านการประเมินแล้ว มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและ
กัน รวมถึงความร่วมมือร่วมใจและสนับสนุนจากบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
สถานศึกษา มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ 3) ด้านกระบวนการ โรงเรียนมีการ
พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เช่น กระบวนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการหลักสูตร
การติดตามประเมินผล และมีการจัดการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหาร การศึกษา
เพื่อสร้างองค์ความรู้และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและเผยแพร่แก่ผู้รับบริการ กิจกรรม
สร้างความรักความผูกพันกับนักเรียนและสนับสนุนให้นักเรียนคิดค้น ศึกษาวิเคราะห์นวัตกรรม
ใหม่ ๆ กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลให้กับนักเรียน ครู
ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ และ 4) ด้านผลผลิต

นักเรียนมีการพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อาทิ การสื่อสาร ภาษาต่างประเทศ ความคิดสร้างสรรค์ เข้าร่วมในเวทีแข่งขันต่าง ๆ เพิ่มขึ้น (ไพฑูรย์ จารุสาร, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย รายละเอียดของรูปแบบ และแนวทางการนำรูปแบบไปใช้ โดยรายละเอียดของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) จุดเน้นของรูปแบบ 3) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการบริหารจัดการทางการศึกษา ของ Tony Bush แนวคิดการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใช้แนวคิดของ OLSF และ UNESCO เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้ทัดเทียมระดับสากลอย่างยั่งยืน ซึ่งสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนไปใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพ และพัฒนาไปสู่โรงเรียนคุณภาพในระดับมาตรฐานสากลอย่างยั่งยืนต่อไปได้ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้นับบูรณาการระหว่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Collegial model) การบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) และการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบเพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืน ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.19) ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.24) ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.30) และในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.17) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปให้ 1) ผลการวิจัยและพัฒนารูปแบบในครั้งนี้สามารถนำไปบูรณาการและพัฒนากิจการโรงเรียนให้ก้าวไปสู่ระดับสากลอย่างยั่งยืนได้ 2) จากผลการวิจัยจะเห็นว่าจุดเน้นของรูปแบบคือการดำเนินงานแบบร่วมมือกันของทุกฝ่าย ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเสริมสร้างปัจจัยที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาให้มีการบริหารแบบร่วมมือที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลสู่ความยั่งยืนไปทดลองใช้กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทการดำเนินงานที่แตกต่างกันไป เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนระดับชั้นประถม โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในการดูแลของ

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นต้น 2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อนำผลการศึกษามาเสริมสร้างให้รูปแบบการบริหารจัดการมีความเข้มแข็งและยั่งยืนยิ่งขึ้น เช่น ภาวะผู้นำที่เหมาะสม คุณภาพของครู คุณภาพผู้บริหาร การมุ่งเน้นบุคลากร ความผูกพันกับองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรวิทย์ เลิศศิริโชติ. (2559). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์. ใน รายงานการวิจัย. โรงเรียนมัธยมวัดมกุฎกษัตริย์.
- ชูเกียรติ วิเศษเสนา. (2554). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากล. ใน หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 1. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ไพฑูรย์ จารุสาร. (2561). ประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ OBECQA โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี. ใน รายงานการวิจัย. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี.
- สารสนเทศโรงเรียนมาตรฐานสากล. (2561). ฐานข้อมูลมาตรฐานการปฏิบัติงานสรุปข้อมูลโรงเรียนมาตรฐานสากล แยกตามประเภท. เรียกใช้เมื่อ 22 มิถุนายน 2561 จาก http://203.159.154.154/mathayom/obecqa/count_standard.php
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2561). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อำไพ นงค์เยาว์. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(1), 132-143.
- Bush, T. (2009). Theories of educational leadership and management. (3rd ed.). London: Great Britain, CPI Antony Rowe, Chippenham, Wilts.

- Johnston, C. & Caldwell, B. (2021). Leadership and Organizational Learning in the Quest for World Class School. *The International Journal of Educational Management*, 15(2), 94-103.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ontario Learning for Sustainability Partnership (OLSP). (1996). *Learning for Sustainability: Essential Outcomes and Classroom Learning Strategies*. Toronto: OLSP.
- UNESCO. (1997). *Education for a Sustainable Future: A Transdisciplinary Vision for Concerned Action*. Thessaloniki: UNESCO & The Government of Greece.